

Переворська В. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЄС В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Деякі зміни, що відбулися в суспільстві в результаті глобалізації, мають просторові характеристики. З процесом глобалізації формується нова якість глобального простору: «росте розуміння того, що глобалізація означає зовсім інший, ніж колись, спосіб просторової організації економіки і інше співвідношення політичного та фізичного простору» [1, с. 22].

У 1995 р. японський вчений К. Омае звернув увагу на те, що на економічній карті світу значимість тієї чи іншої країни стала визначатися, насамперед, її регіонами, і саме тими, які змогли стати вузлами, що зв'язують світові потоки товарів, фінансів, людей, технологій і інформації [2, с. 206]. Якщо десь і спостерігається процвітання, воно має регіональну базу. А якщо процвітає регіон, фортуна поширює свою прихильність і на прилеглі території як всередині, так і поза політичних утворень. Такі регіони не є – і не повинні бути – ворогами центральної влади. Якщо з ними дбайливо поводитися, ці вікна в глобальну економіку можуть цілком виявитися кращими друзями національних держав. У світі без кордонів існують природні економічні зони. Будучи обмеженими за своїми географічними розмірами, вони часто роблять величезний економічний вплив.

Іноді масштаб глобалізованих регіонів настільки великий, що вони вже не вміщаються в старі державні кордони і задають нову архітектуру вже не тільки економіко-географічного, а й політико-правового простору.

З точки зору функціоналістів зовнішньоекономічна активність регіонів являє собою регіональну реакцію на імперативи глобалізації. Економічна і технологічна глобалізація заохочує територіальні утворення проводити певну політику, захищаючи і просуваючи власні інтереси, цінності і ідентичність, а також

сприяти глобальним цілям солідарності, миру та розвитку. З ростом самостійності регіонів конкурентоспроможність економіки країни в цілому підвищується [3, с. 589].

Передові країни, що мають конкуруючі політичні партії, демократично обраний уряд і механізми захисту прав власності, характеризуються високою регіональною зовнішньоекономічною активністю. В Австралії, Бельгії, Канаді та Швейцарії регіони частіше заглядають за межі своїх кордонів, ніж в Індії, Південній Африці та Малайзії. Ступінь, до якої регіони залучені в міжнародну активність, буде залежати від ознак федеральної системи.

Аналіз років, які припали на світову фінансову кризу 2008–2009 рр., дозволив виділити такі фактори, що визначають зовнішньоекономічну діяльність регіонів. Це: макроекономічна ситуація (її вплив був найбільш широко через тотальної сировинної спеціалізації експорту через всі митні управління); державна політика в області окремих товарів та утворення єдиної митної території.

Таким чином, на розвиток зовнішніх економічних зв'язків регіонів впливає глобалізація, державний устрій і демократизація суспільства. Глобальні фактори позначаються повсюдно. Інші можуть мати національний, регіональний та індивідуальний масштаби. При внутрішніх економічних проблемах зовнішньоекономічна діяльність компенсує втрати ринку.

У Європі з 1980-х років існувала тенденція давати регіональним урядам федеральних держав деякі повноваження в області закордонних справ (в Бельгії, Німеччині і Швейцарії). Ця тенденція – побічний продукт зростання Європейського союзу. В Європі, незважаючи на відмінність поглядів, простежується мета переходу від Європи як об'єднання держав до «Європи регіонів», в якій регіони замінюють собою національні держави. В такому випадку завдання зміцнення національної держави не ставиться. За межами ЄС проблема конкуренції між державою і її регіонах не знайшла такого явного дозволу. Частково здатність регіональної влади вдаватися в політичний процес, що проводиться

центральною владою, відображає їх унікальний статус. Велика частина літератури, що вивчає міжнародну активність регіональних урядів, – зазначає – довгий час оберталася навколо питання: чи була ця активність в конфлікті із загальною національною зовнішньою політикою або два рівня уряду в федеративній державі можуть мати сумісні інтереси. Ці дебати в істотному ступені були завершені. Не дивлячись на дифузію державної сили, нації – держави далекі від втрати своєї ефективності [4, с. 17].

Досвід зовнішньої політики Шотландії та Уельсу свідчить про те, що регіональний рівень влади в ЄС в цілому продовжує залишатися другорядним і залежним. Регіонам, хоча і представленим в політичній системі ЄС, як і раніше буде приділятися більше скромна роль виконавців загальноєвропейських рішень з правом консультативного голосу.

Отже, країни ЄС ближче інших підійшли до вирішення проблеми конкуренції між рівнями влади, зміцнюючи роль регіонів як політичних одиниць в питаннях ЄС. Загально визнано, що держави далекі від втрати своєї ефективності.

Список використаних джерел:

1. Мазаракі А. А. Регуляторна політика у сфері зовнішньої торгівлі : моногр. / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. – К. : КНТЕУ, 2010. – 470 с.
2. Присяжнюк Ю. В. Розвиток зовнішньоторговельних відносин України та країн Європи / Ю. В. Присяжнюк // Зб. наук. праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2014. – Вип. 37 (2). – С. 201–207.
3. Bekaerta G., Harveys C. R., Lundblad C. T., Siegle S. The European Union, the Euro, and equity market integration // *Journal of Financial Economics*. – Volume 109, Issue 3, September 2013. – P. 583–603.
4. Maudosa J., Guevara J. F. The economic impact of European financial integration: The importance of the banking union // *The Spanish Review of Financial Economics*. – Volume 13, Issue 1, January–June 2015. – P. 11–19.